

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

3 päivänä helmikuuta 2022 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2014/24/EU – 72 artikla –
Hankintasopimusten muuttaminen niiden voimassaoloaikana – Puitejärjestelyjen siirtäminen –
Uusi sopimuskumppani, joka on saanut alkuperäisen sopimuskumppanin puitejärjestelyyn
perustuvat oikeudet ja ottanut siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen sen jälkeen, kun
alkuperäinen sopimuskumppani on asetettu konkurssiin – Uuden hankintamenettelyn tarve

Asiassa C-461/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöä, jonka Högsta förvaltningsdomstolen (korkein hallinto-oikeus, Ruotsi) on esittänyt 15.9.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.9.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Advania Sverige AB ja

Kammarkollegiet

vastaan

Dustin Sverige AB,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: kolmannen jaoston puheenjohtaja K. Jürimäe, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit S. Rodin (esittelevä tuomari) ja N. Piçarra,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Advania Sverige AB, edustajanaan T. Wanselius,
- Kammarkollegiet, asiamiehinnään A. Ekberg ja A. Thomsen,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

- Dustin Sverige AB, edustajinaan C. Bokwall ja L. Håkansson Kjellén, advokater,
- Itävallan hallitus, asiamiehenään J. Schmoll,
- Euroopan komissio, asiamiehinään P. Ondrůšek, K. Simonsson ja G. Tolstoy,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (EUVL 2014, L 94, s. 65) 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Advania Sverige AB (jäljempänä Advania) ja Kammarkollegiet (oikeus-, rahoitus- ja hallintopalveluista vastaava kansallinen viranomainen, Ruotsi) ja toisaalta Dustin Sverige AB (jäljempänä Dustin) ja joka koskee kyseisen viranomaisen päätöstä hyväksyä neljän puitejärjestelyn siirtäminen ilman direktiivin 2014/24 mukaista uutta hankintamenettelyä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2014/24 johdanto-osan 107 ja 110 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
"(107) On tarpeen selventää, missä olosuhteissa hankintasopimukseen sen toteutuksen aikana tehtävät muutokset edellyttävät uutta hankintamenettelyä, ottaen huomioon asiaa koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Uusi hankintamenettely vaaditaan, kun tehdään olennaisia muutoksista alkuperäiseen hankintasopimukseen, erityisesti sopimuspuolten keskinäisten oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamisalaan ja sisältöön, teollis- ja tekijänoikeuksien jakaminen mukaan luettuna. Tällaiset muutokset osoittavat sopimuspuolten aikovan neuvotella hankintasopimuksen keskeiset ehdot tai edellytykset uudelleen. Näin on erityisesti silloin, kun muutetut edellytykset olisivat vaikuttaneet alkuperäisen menettelyn tulokseen.
--
(110) Yhdenvertaisen kohtelun ja avoimuuden periaatteiden mukaisesti sopimuspuoleksi valittua tarjoajaa ei saisi korvata toisella talouden toimijalla, esimerkiksi jos hankintasopimus irtisanotaan sen toteuttamisessa ilmenneiden puutteiden vuoksi, kilpailuttamatta hankintasopimusta uudelleen. Valitun tarjoajan, joka toteuttaa hankintasopimuksen, olisi kuitenkin voitava tehdä hankintasopimuksen toteuttamisen aikana tiettyjä rakenteellisia muutoksia, kuten puhtaasti sisäisiä uudelleenjärjestelyjä, yritysostoja, sulautumisia ja määräysvallan muutoksia tai maksukyvyttömyyttä, erityisesti jos hankintasopimus on tehty useamman kuin yhden yrityksen kanssa. Tällaiset

rakenteelliset muutokset eivät saisi automaattisesti johtaa siihen, että kaikki kyseisen tarjoajan toteuttamat hankintasopimukset joutuvat uusien hankintamenettelyjen kohteiksi.”

- 4 Direktiivin 2014/24 72 artiklassa, jonka otsikko on ”Hankintasopimusten muuttaminen niiden voimassaoloaikana”, säädetään seuraavaa:

”1. Hankintasopimuksia ja puitejärjestelyjä voidaan muuttaa ilman tämän direktiivin mukaista uutta hankintamenettelyä jossakin seuraavista tapauksista:

--

- d) jos sopimuskumppani, jonka kanssa hankintaviranomainen oli alun perin tehnyt hankintasopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla seuraavista syistä:
- i) a alakohdan mukainen yksiselitteinen tarkistuslauseke tai vaihtoehto;
 - ii) alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen, yritysostojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain toiselle talouden toimijalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset valintaperusteet edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita merkittäviä muutoksia hankintasopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään tämän direktiivin soveltamista; tai
 - iii) hankintaviranomainen täyttää itse pääsopimuskumppanin velvoitteet alihankkijoitaan kohtaan, jos tästä mahdollisuudesta säädetään 71 artiklan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä;
- e) jos muutokset eivät niiden arvosta riippumatta ole 4 kohdassa tarkoitettuja merkittäviä muutoksia.

--

4. Hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn sen voimassaoloaikana tehtyä muutosta pidetään 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuna merkittävänä muutoksena, jos hankintasopimus tai puitejärjestely on sen seurauksena luonteeltaan huomattavasti erilainen alun perin tehtyyn sopimukseen verrattuna. Rajoittamatta 1 ja 2 kohdan soveltamista, muutosta pidetään joka tapauksessa merkittävänä, jos yksi tai useampi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka, jos ne olisivat alun perin kuuluneet hankintamenettelyyn, olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen ehdokkaiden osallistumisen menettelyyn tai muun kuin alun perin hyväksytyn tarjouksen hyväksymisen tai jotka olisivat tuoneet hankintamenettelyyn lisää osallistujia;
- b) hankintasopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille sellaisella tavalla, jota alkuperäisessä hankintasopimuksessa tai puitejärjestelyssä ei ollut määritetty;
- c) muutos laajentaa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti;
- d) jos sopimuskumppani, jonka kanssa hankintaviranomainen oli alun perin tehnyt hankintasopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla muissa kuin 1 kohdan d alakohdassa säädetyissä tapauksissa.

– –”

Ruotsin oikeus

- 5 Julkisista hankinnoista annetun lain (2016:1145) (lag (2016:1145) om offentlig upphandling) 17 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan sopimusta tai puitejärjestelyä voidaan muuttaa korvaamalla sopimuskumppani toisella sopimuskumppanilla ilman uutta hankintamenettelyä, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

”1) alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen, muun muassa yritysostojen, sulautumisten, määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden, seurauksena kokonaan tai osittain uudelle sopimuskumppanille, ja

2) siitä, että alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy kokonaan tai osittain uudelle sopimuskumppanille, ei aiheudu muita merkittäviä muutoksia sopimukseen tai puitejärjestelyyn.”

- 6 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kyseisen lain 17 luvun 13 §:n 2 momentin mukaan tällainen sopimuskumppanin korvaaminen edellyttää sitä, että uutta sopimuskumppania ei ole suljettu pois hankintamenettelystä jollain kyseisessä laissa säädetyllä poissulkemisperusteella ja että se täyttää alkuperäisessä hankintamenettelyssä vahvistetut valintaperusteet.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 7 Kammarkollegiet teki tietoteknisten laitteiden hankintaa varten neljä puitejärjestelyä, joihin liittyi uudelleenkilpailuttaminen, sittemmin kumotun julkisista hankinnoista annetun lain (2007:1091) (lag (2007:1091) om offentlig upphandling) mukaisessa rajoitetussa menettelyssä. Tässä menettelyssä 17 ehdokasta, mukaan lukien Advania, Dustin ja Misco AB, täytti edellytykset. Toisin kuin Advania, Dustin ja Misco kuuluivat niiden yhdeksän ehdokkaan joukkoon, joita pyydettiin jättämään tarjous. Tämän menettelyn päätteeksi Miscon kanssa tehtiin puitejärjestelyt kyseessä olevilla neljällä alalla ja Dustinin kanssa tehtiin puitejärjestelyt kahdella alalla.
- 8 Misco pyysi 4.12.2017 päivätyllä kirjeellä Kammarkollegietia hyväksymään, että sen kanssa tehdyt neljä puitejärjestelyä siirrettäisiin Advanialle. Misco asetettiin konkurssiin 12.12.2017 ja konkurssipesän pesähoitaja teki 18.1.2018 Advanian kanssa sopimuksen näiden puitejärjestelyjen siirtämisestä. Kammarkollegiet antoi hyväksyntänsä siirrolle helmikuussa 2018.
- 9 Dustin jätti Förvaltningsrätten i Stockholmiin (Tukholman hallinto-oikeus, Ruotsi) hakemuksen Advanian ja Kammarkollegietin välisten puitejärjestelyjen julistamiseksi pätemättömiksi.
- 10 Förvaltningsrätten i Stockholm hylkäsi hakemuksen. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että Kammarkollegiet oli perustellusti todennut, että Miscon aseman siirtyminen Advanialle johtui Miscon rakenneuudistusjärjestelystä ja että Advania oli hankkinut puitejärjestelyt ja sen osan Miscon toiminnasta, joka mahdollisti puitejärjestelyjen toteuttamisen, julkisista hankinnoista annetun lain 17 luvun 13 §:ssä, jolla direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohda on saatettu osaksi Ruotsin oikeutta, edellytetyllä tavalla.

- 11 Dustin valitti Förvaltningsrätten i Stockholmin tuomiosta Kammarr tten i Stockholmiin (Tukholman kamarioikeus, Ruotsi), joka hyväksyi valituksen ja totesi, että Advanian ja Kammarkollegietin väliset neljä puitejärjestelyä olivat pätemättömiä. Kammarr tten i Stockholm totesi, että koska Misco ei ollut käytännössä siirtänyt mit   n toimintaa Advanialle lukuun ottamatta kyseessä olevia puitejärjestelyjä, Miscon asema ei ollut voinut siirtyä kokonaan tai osittain Advanialle julkisista hankinnoista annetun lain 17 luvun 13 §:ssä tarkoitettussa merkityksessä. Tämän päätelmän tueksi Kammarr tten i Stockholm totesi, että ainoastaan yksi Miscon työntekijä oli siirtynyt myöhemmin Advaniaan, että Miscon asiakasluettelo ei ollut täysin ajantasainen tai asianmukainen, että Miscon asiakkaat olivat jo vaihtaneet sopimuskumppania, ja että mik   n ei viitannut siihen, että Miscon alihankkijoita olisi siirtynyt Advanialle tai että muita julkisia puitejärjestelyjä olisi siirretty Advanialle, vaikka Misco oli osapuolena ainakin yhdessä muussa julkisessa puitejärjestelyssä.
- 12 Advania ja Kammarkollegiet valittivat kumpikin Kammarr tten i Stockholmin tuomiosta Högsta f rvaltningsdomstoleniin (korkein hallinto-oikeus, Ruotsi). Valituksissaan ne eivät kiistä Kammarr tten i Stockholmin arviota siitä, mitä kyseessä olevaan siirtoon sisältyi. Ne kuitenkin väittävät, että kyseinen siirto täyttää edellytyksen, joka koskee alkuperäisen sopimuskumppanin aseman siirtymistä kokonaan tai osittain toiselle julkisista hankinnoista annetun lain 17 luvun 13 §:n mukaisessa merkityksessä.
- 13 Advania esittää ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että direktiivissä 2014/24 ei edellytetä, että uudelle sopimuskumppanille, joka korvaa sen sopimuskumppanin, jonka kanssa hankintaviranomainen oli alun perin tehnyt hankintasopimuksen, siirretään tietynlainen tai tietynlaajuinen toiminta puitejärjestelyjen lisäksi.
- 14 Kammarkollegiet väittää ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen tekemässään valituksessa, että ilmaisua ”asema siirtyy kokonaan tai osittain”, joka on yksi julkisista hankinnoista annetun lain ja direktiivin 2014/24 kyseessä olevissa säännöksissä tarkoitetuista siirtotavoista, olisi tulkittava siten, että vastaanottavan sopimuskumppanin on siirryttävä alkuperäisen sopimuskumppanin asemaan ainoastaan kyseessä olevasta hankintasopimuksesta tai puitejärjestelystä johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta. Jos tämän lisäksi vaadittaisiin toiminnan tai omaisuususerien siirtoa, olisi kyseisten säännösten soveltaminen erittäin rajallista. Kammarkollegietin mukaan keskeinen seikka on se, että uusi sopimuskumppani voi toteuttaa kyseessä olevan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn alun perin asetettujen ehtojen ja vaatimusten mukaisesti.
- 15 Dustin puolestaan väittää ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan alkuperäisen sopimuskumppanin aseman on siirryttävä yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen seurauksena kokonaan tai osittain uudelle sopimuskumppanille, koskee tilanteita, joissa kyseessä olevaa hankintasopimusta tai puitejärjestelyä koskevat toiminnan osat siirretään uudelle sopimuskumppanille. Kyseessä olevan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn siirtäminen on ainoastaan liitännäinen toimi toiminnan siirtoon nähden. Niiden hankintasopimusten tai puitejärjestelyjen, jotka on tehty tarjouspyyntömenettelyn perusteella, siirtäminen ilman asianomaisten toiminnan osien samanaikaista siirtämistä johtaisi siihen, että tällaisilla hankintasopimuksilla tai puitej rjestelyill  k yd   n kauppaa, mutta se mahdollistaisi myös näistä sopimuksista tai puitej rjestelyist  johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien osittaisen siirron.

- 16 Tässä tilanteessa Högsta förvaltningsdomstolen päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko alkuperäisen sopimuskumppanin aseman katsottava siirtyneen uudelle sopimuskumppanille direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdassa tarkoitetulla tavalla, kun uusi sopimuskumppani saa alkuperäisen sopimuskumppanin puitejärjestelyyn perustuvat oikeudet ja ottaa siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen sen jälkeen, kun alkuperäinen sopimuskumppani on asetettu konkurssiin ja konkurssipesä on siirtänyt puitejärjestelyn?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohtaa tulkittava siten, että sellaisen talouden toimijan, joka alkuperäisen sopimuskumppanin konkurssiin asettamisen, joka on johtanut sen purkamiseen, jälkeen on ainoastaan saanut hankintaviranomaisen kanssa tehtyyn puitejärjestelyyn perustuvat oikeudet ja ottanut siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen, on katsottava siirtyneen alkuperäisen sopimuskumppanin asemaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetuissa olosuhteissa.
- 18 Aluksi on muistutettava, että sen sopimuskumppanin, jolle hankintaviranomainen oli alun perin hankintasopimuksen myöntänyt, vaihtamista uuteen sopimuskumppaniin on yleensä pidettävä kyseisen julkista hankintaa koskevan sopimuksen yhden olennaisen ehdon muutoksena ja siten hankintasopimuksen merkittävänä muutoksena, joka edellyttää uutta hankintamenettelyä näin muutetun hankintasopimuksen osalta siitä mahdollisesti kiinnostuneiden eri jäsenvaltioiden ehdokkaiden kilpailuttamisvelvoitteen taustalla olevien avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 19.6.2008, pressetext Nachrichtenagentur, C-454/06, EU:C:2008:351, 40 ja 47 kohta). Tämä periaate vahvistetaan direktiivin 2014/24 72 artiklan 4 kohdan d alakohdassa.
- 19 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että yhdenvertaisen kohtelun periaate ja siitä johtuva avoimuusvelvoite ovat esteenä sille, että julkisia hankintoja koskevan sopimuksen sopimuspuolen valinnan jälkeen hankintaviranomainen ja sopimuspuoleksi valittu tekevät kyseisen sopimuksen säännöksiin sellaisia muutoksia, että nämä säännökset poikkeavat luonteeltaan olennaisesti alkuperäisen sopimuksen säännöksistä (ks. vastaavasti tuomio 7.9.2016, Finn Frogne, C-549/14, EU:C:2016:634, 28 kohta).
- 20 Tästä poiketen direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdassa säädetään, että sopimuskumppani, jonka kanssa hankintaviranomainen oli alun perin tehnyt hankintasopimuksen, voidaan ilman kyseisen direktiivin mukaista uutta hankintamenettelyä korvata uudella sopimuskumppanilla, kun alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen, muun muassa yritysostojen, sulautumisten, määräysvallan muutosten tai maksukyvyttömyyden, seurauksena kokonaan tai osittain toiselle talouden toimijalle, joka täyttää alun perin vahvistetut laadulliset valintaperusteet edellyttäen, ettei tästä aiheudu muita merkittäviä muutoksia hankintasopimukseen eikä tällä pyritä kiertämään kyseisen direktiivin soveltamista.

- 21 Kyseisen artiklan sanamuodosta ilmenee siten, että siinä asetetaan kyseessä olevan poikkeuksen soveltamisen edellytykseksi muun muassa se, että aiemman sopimuskumppanin korvaaminen johtuu rakenneuudistusjärjestelyjen, muun muassa maksukyvyttömyyden, seurauksena tapahtuvasta aseman siirtymisestä kokonaan tai osittain uudelle sopimuskumppanille.
- 22 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, täyttyykö edellytys, joka koskee alkuperäisen sopimuskumppanin aseman siirtymistä maksukyvyttömyyden seurauksena kokonaan tai osittain uudelle sopimuskumppanille, kun uusi sopimuskumppani saa ainoastaan hankintaviranomaisen kanssa tehtyyn puitejärjestelyyn perustuvat oikeudet ja ottaa ainoastaan siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen ilman, että se jatkaa kyseisen puitejärjestelyn alaan kuuluvaa alkuperäisen sopimuskumppanin koko toimintaa tai osaa siitä.
- 23 Siltä osin kuin on kyse direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan sanamuodosta, on ensinnäkin todettava, että sopimuskumppani, jonka kanssa hankintaviranomainen oli alun perin tehnyt hankintasopimuksen, voidaan korvata ainoastaan siinä tapauksessa, että ”alkuperäisen sopimuskumppanin asema siirtyy – – kokonaan tai osittain toiselle talouden toimijalle”. Tästä seuraa, että tämä siirto voi tarkoittaa sitä, että uusi sopimuskumppani hankkii alkuperäisen sopimuskumppanin koko omaisuuden tai vain osan siitä, ja se voi näin ollen merkitä pelkän alkuperäisen sopimuskumppanin omaisuuteen kuuluvan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn siirtoa, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa.
- 24 Lisäksi on huomautettava, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 95 kohdassa – velvoittaminen omaisuuden siirtoon ei ole tarpeen sopimuksen tekoa koskevien sääntöjen kiertämisen estämiseksi, koska julkista hankintaa koskevan sopimuksen tai puitejärjestelyn siirto edellyttää joka tapauksessa sen direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohtaan sisältyvän edellytyksen täyttymistä, jonka mukaan tällainen siirto ei saa olla keino kiertää kyseisen direktiivin soveltamista.
- 25 Vaikka onkin totta, että direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdassa olevan ilmaisun ”asema siirtyy osittain” tällainen tulkinta ei yksinään riitä varmistamaan, että uusi sopimuskumppani toteuttaa kyseessä olevan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn alkuperäisen sopimuskumppanin kapasiteettia vastaavalla kapasiteetilla, kuten Dustin väittää, kyseisessä säännöksessä edellytetään kuitenkin tällaisen siirron osalta, että uusi sopimuskumppani täyttää alun perin vahvistetut laadulliset valintaperusteet.
- 26 Direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan sanamuodosta ilmenee näin ollen, että rakenneuudistusjärjestelyjen käsitteeseen kuuluva maksukyvyttömyyden käsite kattaa alkuperäisen sopimuskumppanin rakenteelliset muutokset, muun muassa maksukyvyttömyyden, joka käsittää yhtiön purkamiseen johtavan konkurssin.
- 27 Toiseksi rakenneuudistusjärjestelyjen käsitteeseen kuuluvan maksukyvyttömyyden käsitteen ulottuvuuden osalta on tarkasteltava, edellyttääkö rakenneuudistusjärjestely sitä, että uusi sopimuskumppani jatkaa kyseessä olevan puitejärjestelyn alaan kuuluvaa koko toimintaa tai osaa siitä.
- 28 Vaikka direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdassa rakenneuudistusjärjestelyjen esimerkkeinä mainitut kolme ensimmäistä tilannetta, eli yritysostot, sulautumiset ja määräysvallan muutokset, voivat merkitä sitä, että ainakin osa alkuperäisen sopimuskumppanin toiminnasta säilyy ennallaan, on kuitenkin niin, että kyseisessä säännöksessä

mainitaan rakenneuudistuksen esimerkkinä myös maksukyvyttömyys, joka voi johtaa maksukyvyttömän yhtiön purkamiseen, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 47 kohdassa. Kyseisen säännöksen sanamuodossa ei kuitenkaan ole mitään viitteitä siitä, että maksukyvyttömyyden käsitettä ei pitäisi ymmärtää sen edellä mainitussa tavanomaisessa merkityksessä vaan että se rajattaisiin pelkästään tilanteisiin, joissa alkuperäisen sopimuskumppanin toiminta, joka mahdollistaa julkista hankintaa koskevan sopimuksen toteuttamisen, jatkuu ainakin osittain.

- 29 Tällaisia viitteitä ei ole myöskään kyseisen direktiivin johdanto-osan 110 perustelukappaleessa, jossa maksukyvyttömyys mainitaan puhtaasti sisäisten uudelleenjärjestelyjen, yritystojen, sulautumisten ja määräysvallan muutosten joukossa sellaisina tiettyinä rakenteellisina muutoksina, joita sopimuspuoleksi valittu voi tehdä.
- 30 Tässä yhteydessä on tosin todettava, että direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdasta ja siten myös maksukyvyttömyyden käsitettä on tulkittava suppeasti, koska kyseisessä artiklassa säädetään poikkeuksesta, kuten tämän tuomion 20 ja 21 kohdasta ilmenee. Tällaisella tulkinnalla ei kuitenkaan saada viedä poikkeukselta sen tehokasta vaikutusta, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 62 kohdassa. Näin tapahtuisi silloin, jos maksukyvyttömyyden käsite rajattaisiin vain tilanteisiin, joissa uusi sopimuskumppani jatkoi alkuperäisen sopimuskumppanin toimintaa, joka kuuluu kyseessä olevan puitejärjestelyn alaan, ainakin osittain ja jos kyseistä käsitettä ei ymmärrettäisi sen tavanomaisessa laajemmassa merkityksessä.
- 31 Direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan sanamuodosta ilmenee näin ollen, että rakenneuudistuksen käsite kattaa alkuperäisen sopimuskumppanin rakenteelliset muutokset, muun muassa maksukyvyttömyyden, joka käsittää yhtiön purkamiseen johtavan konkurssin.
- 32 Tämä direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan sanamuodon mukainen tulkinta vastaa myös kyseisen direktiivin 72 artiklan ensisijaista tavoitetta, sellaisena kuin se ilmaistaan direktiivin 107 ja 110 perustelukappaleessa. Näiden perustelukappaleiden mukaan direktiivin 2014/24 tarkoituksena on selventää, missä olosuhteissa hankintasopimukseen sen toteutuksen aikana tehtävät muutokset edellyttävät uutta hankintamenettelyä, ottaen samalla huomioon asiaa koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteet.
- 33 Tässä yhteydessä on ensinnäkin todettava, että tämä tulkinta direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdasta perustuu kyseisessä säännöksessä esiintyvien käsitteiden tavanomaiseen merkitykseen, eikä se edellytä säännökseen sisällymättömiä lisäkriteerejä, toisin kuin Dustinin ja komission ehdottama tulkinta.
- 34 Toiseksi on todettava, että mainitussa tulkinnassa otetaan huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja muun muassa 19.6.2008 annettu tuomio *presstext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:351), josta ilmenee, että alkuperäisen sopimuskumppanin sisäiset uudelleenjärjestelyt voivat merkitä asianomaisessa julkista hankintaa koskevassa sopimuksessa olevien ehtojen muutosta, joka ei ole merkittävä ja joka ei edellytä uuden julkisen hankintamenettelyn aloittamista.
- 35 Direktiivin 2014/24 johdanto-osan 110 perustelukappaleessa maksukyvyttömyys mainitaan nimittäin varauksetta yhtenä esimerkkinä alkuperäisen sopimuskumppanin rakenteellisista muutoksista, jotka eivät ole ristiriidassa avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden,

joihin kyseinen oikeuskäytäntö perustuu, kanssa. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 84 ja 85 kohdassa, alkuperäisen sopimuskumppanin maksukyvyttömyys, mukaan lukien yhtiön purkamiseen johtava konkurssi, on poikkeuksellinen tilanne, jota ennen kyseessä oleva julkista hankintaa koskeva sopimus tai puitejärjestely on jo kilpailutettu direktiivin 2014/24 mukaisesti, ja kyseisen direktiivin 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan mukaan maksukyvyttömyydestä ei saa aiheutua muita merkittäviä muutoksia erityisesti alun perin vahvistettujen laadullisten valintaperusteiden osalta eikä sillä saa pyrkiä kiertämään mainitun direktiivin soveltamista.

- 36 Tämän tuomion 34 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö ei kuitenkaan koske alkuperäisen sopimuskumppanin maksukyvyttömyyttä eikä yleisesti tilanteita, joissa alkuperäistä sopimuskumppania koskeva merkittävä muutos ei edellytä uudelleenkilpailuttamista. Näin ollen kyseinen oikeuskäytäntö ei ole esteenä tämän tuomion 31 kohdasta ilmenevälle tulkinntalle.
- 37 Direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohdan tulkitsemista tämän tuomion 31 kohdassa esitetyn mukaisesti tukee myös kyseisessä säännöksessä säädetyn poikkeuksen erityinen tavoite, joka on – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 82 ja 83 kohdassa – tietyn joustavuuden tuominen sääntöjen soveltamiseen, jotta poikkeukselliset tilanteet, kuten valitun sopimuspuolen maksukyvyttömyys, joka estää sitä toteuttamasta kyseessä olevaa julkista hankintaa koskevaa sopimusta, voidaan ratkaista käytännönläheisesti. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 83 kohdassa, maksukyvyttömyydestä aiheutuvaan ongelmaan, johon unionin lainsäätäjä on pyrkinyt löytämään ratkaisun, ei vaikuta se, jatkuuko maksukyvyttömäksi tulleen sopimuspuoleksi valitun toiminta edes osittain vai lakkautetaanko toiminta kokonaan.
- 38 Esitettyyn kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 2014/24 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohtaa on tulkittava siten, että sellaisen talouden toimijan, joka alkuperäisen sopimuskumppanin konkurssiin asettamisen, joka on johtanut sen purkamiseen, jälkeen on ainoastaan saanut hankintaviranomaisen kanssa tehtyyn puitejärjestelyyn perustuvat alkuperäisen sopimuskumppanin oikeudet ja ottanut siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen, on katsottava yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen seurauksena siirtyneen osittain alkuperäisen sopimuskumppanin asemaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettussa merkityksessä.

Oikeudenkäyntikulut

- 39 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU 72 artiklan 1 kohdan d alakohdan ii alakohtaa on tulkittava siten, että sellaisen talouden toimijan, joka alkuperäisen sopimuskumppanin konkurssiin asettamisen, joka on johtanut sen purkamiseen, jälkeen on ainoastaan saanut hankintaviranomaisen kanssa tehtyyn

puitejärjestelyyn perustuvat oikeudet ja ottanut siitä johtuvat velvollisuudet vastattavakseen, on katsottava yhtiön rakenneuudistusjärjestelyjen seurauksena siirtyneen osittain alkuperäisen sopimuskumppanin asemaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa merkityksessä.

Allekirjoitukset